

Tovariša Tita ni več med nami.

Jugoslavija je zaječala, bolečina je segla v vsak dom, do najbolj skritih globin slehernega srca. Čas je za trenutek obstal, onemeli smo ob resnici o slovesu državljana sveta. Izgubili smo našega Tita, del vsakega od nas. Odšel je človek, ki smo mu neomajno zaupali in mu sledili po poti v napredek, v mir, v bratstvo in enakost med narodi, po poti, na cilju katere postaja človek res človek. Jugoslavija je tako lepa, naše življenje tako mirno, ustvarjalno, polno. Jugoslavija je Titova.

Iz zmage v zmago nas je vodil Tito. V revoluciji, v bitkah za osvoboditev, pri gradnji porušene dežele, pri krepitvi socializma, v boju za samoupravljanje, za oblast delavca, v boju za pravico, za lepši jutri. Poslovil se je mislec, revolucionar, humanist, državnik, prijatelj. Deček iz Kumrovc, delavec iz kamniškega Titana, genialni vojskovodja partizanske vojske, upornik iz Jugoslavije, ki je krenila v socializem po svoji poti, moder državnik, ki je velesilam ob bok postavil vizijo novega sveta – neuvrščenost. S svojo neomajno voljo, z življenjskim optimizmom in mislijo na svoje ljudstvo je krenil tudi v zadnji boj, v boj z neizprosno, težko boleznijo.

Umril je Tito, njegova misel živi

Umril je Josip Broz Tito. Voditelj majhne Jugoslavije, toda velikih ljudi. Jugoslavije, ki je zrasla iz krvi in trpljenja in je zato velika. Velika, ker je pretkana z vezmi bratstva in enotnosti, velika, ker je bil naš učitelj Tito. Človek, ki ga pozna in spoštuje ves svet, kajti Tito je bil državljani sveta, dosleden borec za mir, enakost in medsebojno spoštovanje na našem planetu.

Jugoslavija je izgubila trikratnega narodnega heroja. Ostaja pa nam njegova velika zapuščina, njegova veličastna oporoka. Mi vsi smo del njegove neprecenljive dediščine, kajti v miru odraščamo in smo odrasli v zrele osebnosti, v odgovorne samoupravljalce, kovače svoje in naše skupne sreče. Postali smo vojaki socializma, trdnjava miru v nemirnem svetu, trdnjava, ki smo jo po Titovem nauku ljudskega odpora in družbene samozaščite sposobni braniti pred vsakomer. S še bolj zavzetim delom si bomo prizadevali za dvig našega gospodarstva in povišanje življenjske ravni. Z demokratizacijo odločanja in kolektivnim vodenjem, z zadnjim velikim sporočilom tovariša Tita se, še bolj odgovorni in delovni, ne bojimo nobene naloge. Pod idejnim vodstvom zveze komunistov gremo enotni po jasni Titovi poti, člani velike družine enakopravnih narodov in narodnosti...

Tovariša Tita ni več med nami, z nami pa ostaja njegova misel, njegova in naša življenjska filozofija, ki bo iz dneva v dan doživljala nove potrditve. Vsem nam je težko pri srcu, žalujemo, toda ponosni, neupogljivi in enotni ti obljubljam: »Tito, ostajaš z nami! Tvoja misel nas bo vodila preko vseh zaprek v bodočnost!«

Živel je človek, ki smo ga imeli radi, Josip Broz Tito...

NASA KOMUNA

glasilo ok szdl ljubljana vič-rudnik

leto XVI
številka 9

5. maja 1980
posebna izdaja

Predsedstvo CK ZKJ v imenu centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije sta na seji obeh predsedstev ob smrti predsednika Tita razglasili delavskemu razredu, delovnim ljudem in občanom, narodom in narodnostim Socialistične federativne republike Jugoslavije:

Umril je tovariš Tito.

Dne 4. maja 1980. leta ob 15.05 je v Ljubljani prenehalo biti veliko srce predsednika naše Socialistične federativne republike Jugoslavije in predsednika predsedstva SFRJ, predsednika Zveze komunistov Jugoslavije, maršala Jugoslavije in vrhovnega poveljnika oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije Josipa Broza Tita.

Huda bolečina in globoka žalost pretresata delavski razred, narode in narodnosti naše države, slehernega našega človeka, delavca, vojaka in bojnega tovariša, kmeta, intelektualca, slehernega ustvarjalca, pionirja in mladince, dekle in mater.

1934

Prva srečanja Ljubljane s Titom segajo v leto 1934, ko se je poleti mudil v našem mestu skoraj tri tedne. Bival je v različnih stanovanjih, med drugim tudi pri režiserju Bojanu Stupici v Dalmatinovi ulici, v pritličju hiše na Aškerčevi cesti št. 13. Najdlje se je zadrževal pri Zihlerovi mami v Trdinovi ulici št. 8 (na sliki). Njegovo takratno ilegalno ime je bilo Rudi. V Ljubljano je prišel tega leta še nekajkrat, njegov najpomembnejši obisk pa je bil 24. in 25. decembra na 4. državni konferenci KPJ. Takrat je bil izbran za člana centralnega komiteja KPJ.

1936

Avgusta je Tito prišel kot eleganten avstrijski turist v Jugoslavijo ter poročal iz Ljubljane v Moskvo, da v Sloveniji niso tako slabe razmere, kot so mislili.

1937

Junija se je na poti v Zagreb ustavil v Ljubljani, kjer se je na Rožniku sestal s Tonetom Tomšičem, da bi se dogovorila o slovenskem zastopstvu v novem CK SKOJ.

1939

9. in 10. junija je bilo v hiši Mihe Novaka v Tacnu pod Šmarno goro prvo širše posvetovanje, odkar je postal Tito sekretar KPJ.

1940

Na zapuščeni domačiji kmeta Judeža na Vinjah pri Dolskem blizu Ljubljane se je Tito udeležil tretje pokrajinske konference KPS.

1945

26. maja je Tito po petih letih spet prišel v Ljubljano, tokrat ne več kot ilegalec, temveč kot predsednik nove Federativne ljudske republike Jugoslavije. Govoril je z balkona ljubljanske univerze. S tem se začinja vrsta Titovih neposrednih stikov z Ljubljano, ki jo je zelo dobro poznal in se vanjo vedno in z veseljem vračal.

Več budnosti, več discipline, več zavesti o tem, da je vsak član partije odgovoren za njeno delo in ugled! Potem za nas ne bodo strašni sovražnikovi poskusi, da bi nas znotraj razbil in onesposobil.

Napisano v Parizu konec sept. 1937

Člani komunistične partije in komunistične mladine Jugoslavije morajo biti vedno tam, kjer je najteže, pokazati morajo drugim zgled discipline, tovarištva, samožrtvovanja in hrabrosti.

Dosedanje požrtvovalno delo komunistov je bilo plodovito. Partizanske množice zaupajo v partijo, v njeno vodstvo. Ljudske množice zaupajo v partijo in to zaupanje se vse bolj širi. Komunisti bodo nadaljevali svoje delo za blagor ljudstva – vedno z množicami, vedno za ljudstvo, kljub vsem žrtvam in težavam.

KPJ v današnji NOB, 1941

Ponesli bomo zastavo narodnoosvobodilnega boja, zastavo oboroženega bratstva in enotnosti naših narodov čez nove kraje Jugoslavije. Onemogočili bomo tiste, ki hočejo ropati naše ljudstvo... Tukaj se je sestalo pet naših brigad, skoraj iz vseh pokrajin Jugoslavije... Trdno bratstvo in neuničljiva ljubezen bosta vladala med vami, ker ste vi ljudska vojska.

Prvič v zgodovini Jugoslavije je bila v bojih za osvoboditev krščena oborožena enotnost vseh naših narodov. Mi bomo sejavci bratstva med narodi.

Tito ob formiranju IV. proletarske brigade, 17. junija 1942

Imamo razne težave, toda navajeni smo, da gledamo stvarnosti pogumno v obraz. Nič ni hujšega, kakor če človek ali ljudje, ki so na čelu države ali na čelu skupnosti, slepijo ljudstvo, ki ga ne morejo preslepiti, ne morejo ga dolgo varati; nekega dne pride resnica na dan.

Iz govora na velikem ljudskem zborovanju v Novem Sadu 14. julija 1945

Bistvo naše poti v socializem, ali bolje rečeno, v komunizem, lahko definiramo z vsega nekaj besedami: naša pot v socializem je v tem, da uveljavljamo marksistično znanost na določeni stopnji v praksi, in sicer kar najbolj v skladu s specifičnimi razmerami v naši državi. Za nas ta znanost ni dogma, temveč sredstvo za vodstvo, sredstvo za orientacijo v vsakem konkretnem položaju, pa naj bi bil še tako zapleten. Prizadevamo si, da bi prepojili vsa naša dejanja z duhom te znanosti, ker smo trdno prepričani, da je to pravilno in ker praksa potrjuje, da so načela te znanosti po zaslugi genialnih znanstvenih predvidevanj naših velikih učiteljev tudi na današnji stopnji mednarodnega dogajanja največjega pomena in da bi pomenil vsakršen odklon od teh načel, s kakršnimkoli izgovorom, revizionizem in izdajo stvari ne samo delavskega razreda, temveč tudi vsega naprednega človeštva.

O delavskem upravljanju gospodarskih podjetij, Beograd, 26. junija 1950

VLADIMIR NAZOR

Tovariš Tito

*Kar bilo je pod pepelom
v naših srcih plaho skrito,
v kres mogočen je raznetil,
naš tovariš Tito.*

*Speljal razne je potoke
v eno strugo zmagovito
in ustvaril silno reko
naš tovariš Tito.*

*Presejal je našo moko
skoz rešeto in skoz sito,
kruha novega nam mesi
naš tovariš Tito.*

SRBO IVANOVSKI

Pozdrav Titu

*Iz te dežele, kjer opij cvetè,
kjer biserno grivo si češe óris,
kjer roj obiračic tobaka grè,
po zemlji in poje o novi zori;*

*iz te dežele, kjer Šara k nebu kipi,
kjer Vardar hiti čez polje valovito,
iz naših polj in združnih vasi
sprejmi pozdrave, učitelj Tito.*

*V naši deželi zdaj kliče pomlad,
človek, ko sanja, ustvarja sne svoje,
vsa domovina je dela nasad,
v katerem svoboden vsak dela in poje.*

1946

22. oktobra se je mudil v Ljubljani kratek čas ob obisku predstavnikov Poljske v Jugoslaviji. 9. maja tega leta je bil namreč na slavnostni seji članov mestne skupščine in članov plenuma Osvobodilne fronte z navdušenjem izvoljen za prvega častnega meščana Ljubljane.

1947

je bil Tito v Ljubljani nekajkrat: 24. junija je med krajšim postankom v mestu sprejel delegacijo izseljencev iz Kanade in obiskal gradbišče Litostroja. Od 3. do 7. julija je imel v Ljubljani vrsto seminarjev. V prvih dneh avgusta je obiskal Ljubljano s predstavniki Bolgarije, 12. avgusta je spet obiskal Litostroj, kamor se je oglasil tudi 1. septembra ob začetku obratovanja tega ljubljanskega, slovenskega in jugoslovanskega giganta (na sliki)

1948

16. novembra, dan po končanem kongresu slovenskih komunistov, je Tito sprejel listino o imenovanju za prvega častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

1951

je bil Tito prvič na zdravljenju v Ljubljani, na operaciji žolča, po kateri je ostal nekaj časa na okrepanju. 1. septembra, na četrto obletnico obratovanja Litostroja, je Tito spet obiskal delavce te tovarne. Ta dan je začelo teči jeklo iz nove livarne jeklene litine.

1952

6. junija 1952 se je v Ljubljani sestal s tedanjim podpredsednikom zvezne vlade in ministrom za zunanje zadeve Edvardom Kardeljem.

1953

8. februarja je mesec potem, ko je bil izbran za prvega predsednika FLRJ, obiskal v ljubljanski bolnišnici hudo bolnega Borisa Kidriča, ki je umrl 11. aprila istega leta.

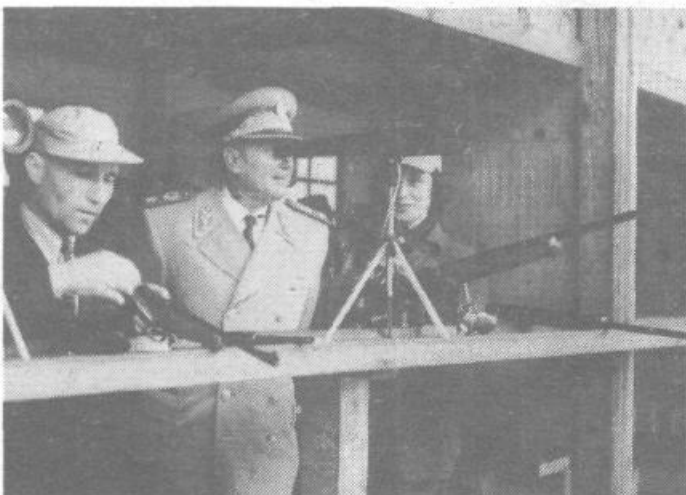
1954

8. septembra je Tito že petič obiskal ljubljanski Litostroj s predstavnikom Turčije Dželalom Bajarjem.

1955

23. maja je Tito obiskal v Ljubljani prvo jugoslovansko lovsko ribiško razstavo in novo strelišče (na sliki). To je bilo dva dni pred obiskom sovjetske delegacije z Nikitom Hruščovom, ki je obiskal Jugoslavijo po Stalinovi smrti. 9. septembra je Tito obiskal Ljubljano z grškim kraljem Pavlom.

1956

9. januarja 1956 se je ustavil na železniški postaji v Ljubljani ob vrnitvi iz Etiopije in Egipta, 6. novembra pa je v Ljubljani predsedoval razširjeni seji izvršnega komiteja CK ZKJ.

1957

1. septembra je prispela v Ljubljano poljska partijska in vladna delegacija, ki jo je Tito povabil na miting v Litostroj.

1958

22. do 26. aprila 1958, 7. kongres ZKJ na Gospodarskem razstavišču. Tito je med drugim dejal: »V šoli vsakodnevnega praktičnega upravljanja delovni ljudje prihajajo do spoznanja, da so interesi skupnosti obenem tudi njihovi osebni interesi.«

1959

24. julija je obiskal sanatorij Emono, novo zgradbo ljudske skupščine ter 3. mednarodno grafično razstavo v Moderni galeriji. Rekel je: »Sijajno je to, da je prišlo do srečanja umetnikov vsega sveta.«

1960

27. januarja se je Tito prvič mudil v 300 let stari ljubljanski gostilni »Šestica«. Junija se je ponovno vrnil v Ljubljano, kjer si je na GR ogledal prvo mednarodno razstavo motorjev in motornih vozil. 13. septembra pa se je ustavil na poti v New York na zasedanje generalne skupščine OZN na železniški postaji.

Kot oborožen dejavnik neke socialistične dežele je armada prav zaradi svojega značaja branilca, čeprav oborožena sila, imela v določenem smislu tudi veliko miroljubno vlogo v svetu... Kajti mi smo ustvarili svojo armado in jo danes izpopolnjujemo zaradi enega samega namena, da ohranimo mir, da branimo svojo deželo, zaščitimo naše interese, nikakor pa ne zaradi osvajanja tujih ozemelj. In njen mednarodni pomen je prav v tej veliki vlogi armade, ki nikogar ne ogroža in ki lahko samo prispeva k stabilnosti in ureditvi miru.

Tito. Govori in članki. Knjiga II

Znano je, da sta bili kritika in samokritika v naši partiji vedno odločujoč dejavnik, zlasti kadar so se pokazale krize in potreba po enotnosti. Predvsem mislim na enotnost misli in akcije, kar je danes zlasti pomembno. Kritika pripomore, da globlje ocenimo razne slabosti, razne odklone, napake itd. Samokritika pomaga, da vse to lažje in čimprej rešimo. Samokritika učinkuje dvojno in okrepi lik komunista, lik revolucionarja. Bati se samokritike in kritike je malomeščanska lastnost in komunisti morajo v sebi to napako premagati.

Pogovor z vodilnim aktivom SR Srbije, oktobra 1972

Biti v zvezi komunistov pomeni biti vojak revolucije, pomeni, da sprejmeš nove obveznosti, kakršnih članu socialistične

zveze ni treba sprejeti. Komunisti morajo biti zgled s svojo zavzetostjo, samoodpovedjo, požrtvovalnim delom itd. Samo tako smo si komunisti med vojno lahko pridobili zaupanje množic, delavcev in kmetov, ki so pod našim vodstvom šli v boj. Samo s takšnim odpovedovanjem, pravilno politiko in pravihim ravnanjem lahko obvarujemo lik komunista.

Govor političnemu aktivu Črne gore, 29. 12. 1972

Začenja se ustaljevati praksa, v kateri ni bolj ali manj odgovornih, v kateri vsi člani vodstva prevzemajo obveznost in odgovornost za dosledno uresničevanje tistega, kar je bilo dogovorjeno. Kolektivno delo in odgovornost, ki sta pritegnila pozornost tudi mnogo drugih, še posebno v naših razmerah, sta poročstvo našega uspešnega razvoja. Nekateri – mislim tudi tiste zunaj – menijo, da uvedba predsedujočega z enoletnim mandatom ogroža kontinuiteto in stabilnost razvoja. Pa ni tako. Kontinuitete in stabilnosti ne zagotavljajo posamezniki, marveč politika, ki jo določajo zveza komunistov in njena vodstva, in ustrezno ravnanje vodilnih ljudi. To, kar bi lahko spodkopavalo stabilnost, je ustvarjanje ozračja karlerizma in medsebojnega boja za oblast in osebne pozicije. Mi pa smo s takšno našo usmeritvijo ustvarili pogoje za to, da tudi te nevarnosti odvrnemo.

S seje predsedstva CK ZKJ, 23. oktobra 1979 v Karadjordjevu

JURE KAŠTELAN

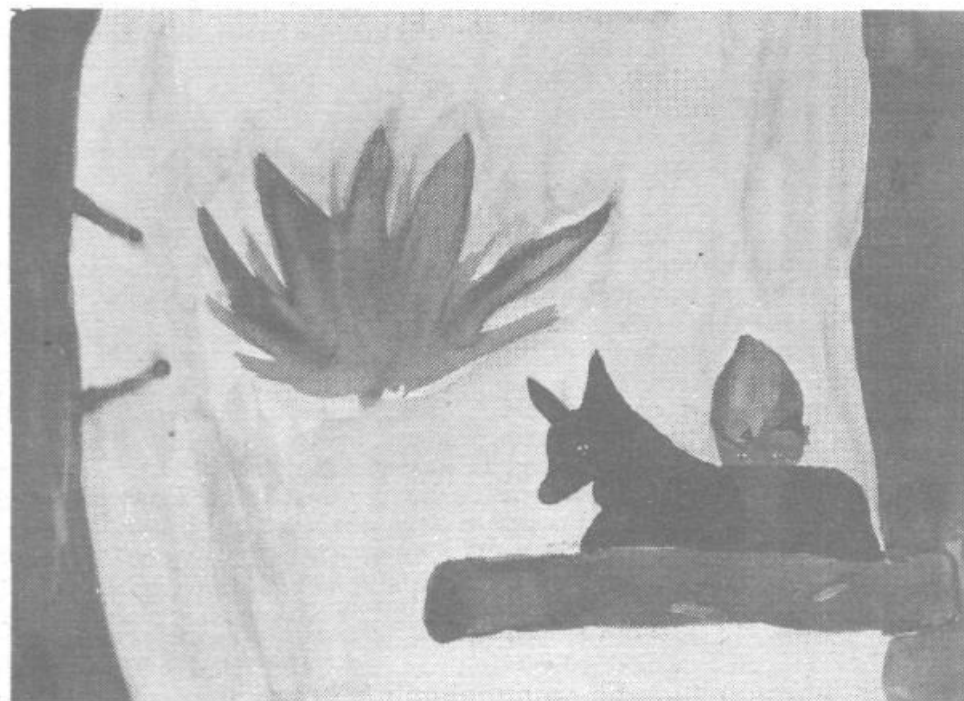
Pesmi o moji deželi

I.

Lepa je ta dežela. Meni najljubša. Nikjer ni toliko alg kot v zalivu mojega otroštva. Livade in konji neosedlani. Koliko rek in slapov. Pridi prijatelj. Mi smo na Balkanu. V Jugoslaviji. Delila si bova kruh in veselje in žalost, če si žalosten. Mi vemo, kako peče rana in kako nož boli. Tu so še jagnedi do neba in sonce za vse slikarje in vse kopalce in bistrim hitrim vodám. Saj boš sam videl. Vso deželo boš videl kot na dlani. Takšno kakršna je. In kje so bilá pogorišča. Vse ti povemo. Tam pri novem gradbišču: še včeraj bilá so vešala kjer smo se s Titom kljubovalno uprli. Veš kje je Balkan, Jugoslavija – na Balkanu. Dežela socializma. Lahko greš po vodi ali po zraku. Pridi in glej. S krvjo je zapisana naša resnica. Glej in pretehtaj karkoli želiš. Lepa je ta dežela. Meni najljubša. V njej smo, daljni tovariš, umirali tudi zate. Lepa je ta dežela. Socializem na Balkanu. V njej smo sanje in kri tudi zate dajali, tovariš.

V.

Rasti srečna pod soncem, rasti v otroških vrtcih. Rasti in cveti, dežela delovnih ljudi. In mir naj nad tvojimi polji vlada, mir tvojim ladjam na odprtem morju in tvojem dnevu, ki se veder prebujá. Rasti srečna, da bodo vsi narodi videli z vseh strani, z juga in s severa, kako se rojeva in kako se ljubi, kako se brani dežela proletarcev. In mir naj bo med tvojimi ljudmi, mir tvojim rudarjem in tvojim oračem, mir graditeljem in tvojim čuvarjem, mir tvoji sreči v vodi in v zraku, v pesmi strojev in v blesku žita. Rasti in cveti pod zvezdo svobode, pod roko Partije, pod srcem Tita.

1961

17. in 18. januarja se je mudil v Ljubljani; od 20. do 21. junija je obiskal Litostroj s predsednikom republike Mali Modibom Keytom. 27. aprila ga je na železniški postaji pričakalo čez 60.000 Ljubljančanov. 8. septembra je obiskal Gospodarsko razstavišče in si ogledal mednarodni sejem gradbeništva.

1962

Konec avgusta si je Tito ogledal na Gospodarskem razstavišču mednarodni vinski sejem.

1963

15. maja se je skupaj z Naserjem ob odhodu z Brionov ustavil med Ljubljančani.

1964

25. marca je Tito zvečer obiskal hotel Lev. 18. avgusta je obiskal 10. vinski sejem, 17. pa si je ogledal inštitut Jožef Stefan (na sliki). 22. septembra je bil na rednem zdravniškem pregledu v bolnišnici Petra Držaja. 24. septembra je obiskal Ljubljano s predsednikom Češkoslovaške Antoninom Novotnym.

1965

20. maja si je v ljubljanski Operi ogledal predstavo baleta »Bolšoj teater« iz Moskve. Avgusta si je ogledal vinski sejem, 28. decembra pa je bil v hotelu Union.

1966

12. marca je v novi hali Tivoli Tito obiskal prizorišče svetovnega prvenstva v hokeju skupine A. Obiskal je tudi ljubljansko blagovnico Centromerkur. – 1. junija je obiskal Ljubljano z madžarskim voditeljem Janošem Kadarjem, s katerim sta si ogledala ljubljanski grad in bila gosta v mestni hiši. 9. septembra pa je Tito obiskal hotel Slon.

1967

Marca 1967 je obiskal grad Goričane pri Medvodah ter se spominjal, kako je bil 1934. leta skupaj s slovenskimi komunisti ilegalni »gost« ljubljanskega škofa Rožmana. V začetku decembra si je ogledal Supermarket ter se ustavil v hotelu Union (slika).

1968

30. junija si je ogledal Metalko. V izložbi je zagledal manjšo stružnico, ki ni mogla uiti njegovi želji. Istega leta se je 8. avgusta na poti v Češkoslovaško za kratek čas ustavil v Ljubljani.

1969

4. januarja je obiskal hotel Slon ter si ogledal prenovljene prostore, ki so prinesli hotelu naziv A kategorije. 10. decembra je poslušal koncert APZ Tone Tomšič. 11. decembra je postal častni doktor Ljubljanske univerze ob njeni 50-letnici.

1970

22. januarja 1970 je bil na rednem zdravniškem pregledu, nato pa je obiskal hotel Turist. 2. februarja ter 13. in 14. aprila je bil gost restavracije Union. 9. maja ob 25-letnici osvoboditve je odlikoval Ljubljano kot prvo mesto v Jugoslaviji in prvo v zahodni Evropi z redom narodnega heroja. 16. maja je bil na otvoritvi 6. svetovnega prvenstva v košarki pokrovitelj tega dogodka.

1972

Novo leto 1972 je pričakal Tito v krogu delavk in delavcev Tovarne dekorativnih tkanin, ob 2. uri zjutraj pa se je odpravil za eno uro še v Dom JLA, nakar se je vrnil na Brdo pri Kranju. V tem letu je postal maršal Tito že drugič narodni heroj in je 11. februarja uradno obiskal Slovenijo oziroma Ljubljano. Na grobnico narodnih herojev je položil venec, nato pa je v skupščini SRS sprejel najvišje odlikovanje za lovske zasluge in medalje ter diplome za trofeje, nagrajene na razstavi v Mariboru. Konec februarja je obiskal hotel Bellevue. 11. decembra pa se je udeležil zbora političnega aktiva Slovenije in Ljubljane. Govoril je o manjšinski problematiki.

1973

Tito je bil v Ljubljani 5. maja, ko je v hotelu Lev priredil slovesno večerjo v čast poljskega državnika Edvarda Giereka.

1974

9. maja 1974 se je udeležil slovesnosti ob 18. tradicionalnem pohodu po poteh partizanske Ljubljane na sedanjem Trgu osvoboditve. 50.000 ljudem je Tito dejal: »To žico ste sami pretrgali, sami ste osvobodili Ljubljano.«

Ob našo socialistično zgradbo še pljuskajo razni valovi in zaradi tega moramo biti budni, idejno budni, da bi bili še močnejši. Toda zdi se mi, da nekateri naši komunisti in posebno nekateri mladi ljudje mislijo, da je minilo obdobje, ko so morali komunisti stalno delati in se učiti. Ne! Ni minil ta čas. Komunisti se morajo stalno učiti; učiti se morajo v vsakdanji praksi in pripeljati to prakso v sklad z znanostjo marksizma-leninizma. Vendar pri tem ne smejo ravnati šablonsko. Ne moremo graditi socializma ločeno od te znanosti. Naša pot je zasnovana na njej, vendar se oplaja s prakso. Komunisti se morajo zato učiti spoznavati svoje napake, ugotavljati, od kod prihajajo, iskati vzroke raznih slabosti in napak. Komunisti morajo mnogo znati, če želijo biti nosilci današnjih prizadevanj za graditev dežele. V tej smeri si moramo zelo prizadevati.

Iz pogovora z delegacijo mest, 1. februarja, 1956

V organizacijah in v vrstah naše mladine sploh je bilo treba gojiti mladinske tradicije iz preteklosti. Tedanji heroizem, tedanje samožrtvovanje, tedanji moralni lik je treba presajati, dajati našim mladim ljudem za zgled. Če bo moralni lik naše današnje mladine tak, kakršen je bil tedanji, potem bo šlo vse drugo zelo lahko, mladina bo vedno pripravljena sprejemati vse nove in nove naloge, kot jih je tudi doslej.

Ob 40-letnici KPJ in SKOJ, 8. maja, 1959

Socialistična zavest se ne uresniči naenkrat in za vedno. Razvijati se mora stalno, sprejemati jo morajo nove generacije, pa tudi ljudje, ki prihajajo iz krajev, v katerih so malo poznali dinamiko socialističnega družbenega razvoja. Komunisti imajo pri tem izredno pomembno vlogo in morajo skrbeti za razvoj socialistične zavesti, kajti mnoge težave pri nas izhajajo prav iz nezadostne socialistične zavesti. Vedno sem govoril, da imajo pri nas ogromno vlogo tako subjektivni kot objektivni dejavniki.

Zdravica na kosilu v Sremski Mitrovici 22. marca, 1965

Moja dolžnost in dolžnost vseh nas komunistov je, da varujemo našo skupnost, da utrjujemo njeno enotnost ter do kraja spoštujemo načelo enakopravnosti vsakega naroda in narodnosti, načelo enakopravnosti vsake republike, in ne smemo dovoliti, da bi prišlo do kakšnih poskusov razdora in do raznih govoric, s katerimi zunaj podpihujejo, češ da bi bilo temu ali onemu bolje na tej ali na drugi strani. Nihče izmed nas v naši socialistični skupnosti ne zadošča sam sebi. In tudi vseh naš skupaj ni ravno veliko. Veliki smo z moralne zorne točke in če bi to izgubili – potem bi bili majhni. Zato moramo varovati ta naš moralni kapital, ki smo si ga pridobili s težkim bojem tako med vojno, kakor v socialistični graditvi naše dežele.

Iz sklepne govora na sestanku predstavnikov graditeljev Djerdapa, Brestovačka Banja, 21. sept. 1969.

KAJETAN KOVIČ

Tito

Rodil se je v Zagorju belem otrok sredi otrok, njegovo edino bogastvo biló je dvoje rok.

S tema dvema rokama so ga poslali na pot: »Doma je premalo kruha, najti ga moraš drugod.«

Leta so tekla in z leti fant je doraščal v moža. Pravice ni našel, a kruha le malo sredi sveta.

Še zmeraj bilé so roke njegova edina posest in stiskal jih je vse češče v trdo jekleno pest.

Našel je pot do onih, ki so verjeli v nov svet in so v srcu nosili nove svobode cvet.

Bil je pogumen in hraber borec za srečo ljudi. Zato so tovariši rekli: »Tito vodi nas ti!«

In on je vodil in vedel, kod prava cesta pelja. Tekla so leta in z leti je tudi svoboda prišla.

Skoz leta so borbe krvave divjale noč in dan, dokler nam ni luč zasijala, Prižgal jo je partizan.

In zdaj ko nam teče življenje mirnejé kot v tistih dneh, zdaj ko nam nove težave vzbujajo solze in smeh,

zdaj ko je Tito z nami v borbi za srečo ljudi, spet smo se zbrali in rekli: »Tito, vodi nas ti!«

1975

4. junija je inženir Tone Kovič na Brdu pri Kranju izročil maršalu relief Franca Rozmana-Staneta v znak posebnega priznanja prvemu častnemu občanu Ljubljane (na sliki). 9. junija je obiskal Ljubljano s predsednikom DLR Koreje Kim Il Sungom. Septembra je obiskal Litostroj ob 25-letnici samoupravljanja – osmi obisk.

1976

Tito je v Kliničnem centru 1. julija po povratku s konference evropskih komunističnih in delavskih partij obiskal Edvarda Kardelja.

1977

25. aprila se je udeležil slavnostne seje CK ZKS ob 40-letnici ustanovnega kongresa KPS. Ob tem obisku je maršal dejal, da je bilo svečano vselej, kadar je prišel v Ljubljano, da pa tako slovesnega sprejema še ni doživel v glavnem mestu Slovenije.

1978

V začetku leta je obiskal Edvarda Kardelja na domu v Kranju, nato pa se je v Ljubljano vrnil še enkrat, septembra. Tito je često prihajal na Gospodarsko razstavišče, kjer si je ogledal številne sejme in razstave. Slika je z njegovega obiska vinskega sejma.

1979

V Ljubljani se je za kratek čas med postankom vlaka mudil 25. januarja, nato pa je spet prišel s turneje po Kuvajtu, Iraku in Siriji, da bi se poklonil spominu svojega življenjskega soborca in sodelavca, Edvarda Kardelja. V Slovenijo je to leto še prišel: v Bohinjski Bistrici se je udeležil slavnostne seje Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije ob 40-letnici ustanovne seje ZKJ-KPJ.

RADOVAN ZAGOVIČ

Biografija tovariša Tita

Sprašujete o Titu: kdo je? Mašina, mašinka moja, piši!

Tito – to smo mi vsi – vi veste za naše svinčenke in slavo!

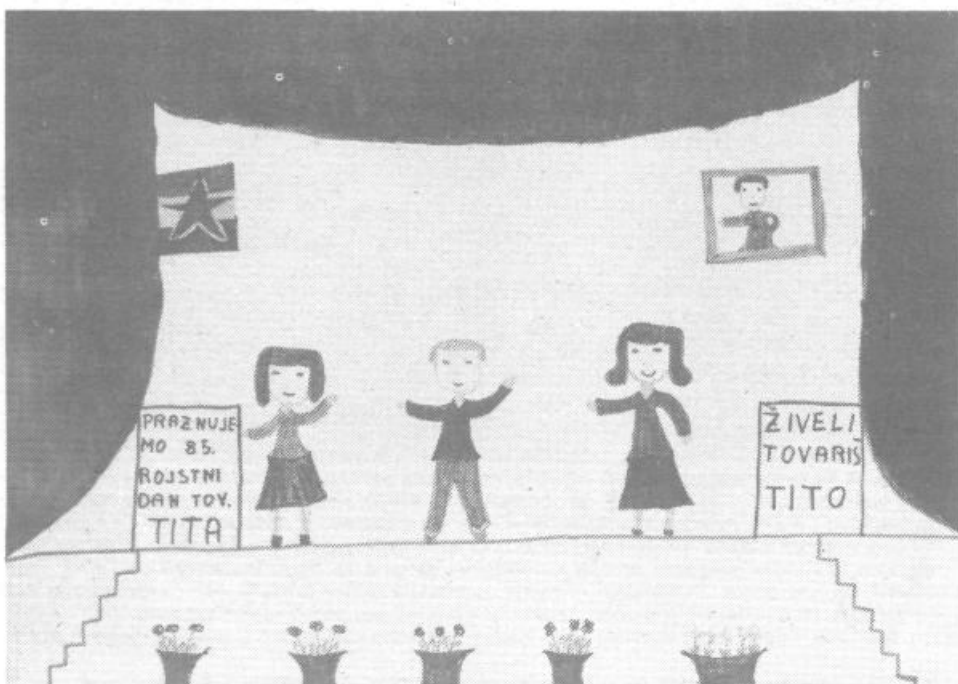
Tudi on je poln nas in velik in mi z njim višji, višji za človeško glavo!

Titovega očeta poznate in mater, ki je rodila Tita. Poznate ju, spoznate, morate spoznati! –

Tita rodila sta v gnevu in v sli ustvarjalni velikan – ljudstvo

in borba – mati! Rodil se je svetlo iz prve celice KaPe IN ZNOVA RODIL na Viru in Ubu s prvo uporniško granato. In rojeva se spet z brigadami Kače in Peka, z vsako novo brigado. In živi v vsakem borcu. Pod srcem mu diha in misli. Juriša z njim in dell žalost in kruh in slavo. In poln je nas in velik. In mi z njim višji, višji – za človeško glavo!

Iz Titove mladosti

Ljubljana se je poslovila od Tita

V deževnem jutru so se množice tiho zbirale na Trgu revolucije, ob Šubičevi, Titovi cesti, vse do ljubljanske železniške postaje. Brez besed, z bolečino v srcih in odločnostjo nadaljevati Titovo pot. Zadnje slovo Ljubljane od našega tovariša in vzora je bilo iskreno, dostojanstveno. Na desetstisoče ljudi je s pogledi še zadnjič pozdravilo posmrtno ostanke našega tovariša Tita, v imenu Ljubljane se je od Tita poslovil predsednik mestne skupščine Marjan Rožič. Orisal je lik tovariša Tita in med drugim dejal:

»Dragi naš Tito. Vedno znova in tudi zadnje dni življenja si se z vsem svojim življenjem in delom potrjeval kot dosleden, neustrašen revolucionar in humanist. Kot borec – komunist si za vse čase vklesal svoje ime v zgodovinska dejanja doma in v svetu in se nenehno boril za komunistične ideale, za socializem, svobodo, demokracijo, enakopravnost in mir. Pod Tvojim vodstvom smo dvignili Jugoslavijo iz zapostavljene, podrejene, nerazvite, razdeljene dežele, v močno, svobodno, demokratično, v svetu znano, cenjeno in povsod uveljavljeno socialistično samoupravno skupnost enakopravnih narodov in narodnosti, ki je zaradi svoje neuvrčenosti aktiven činitelj stabilnosti, miru in napredka v svetu.

Globoka žalost nam niti za trenutek ne jemlje poguma, odločnosti in pripravljenosti, da zravnani, z dvignjeno glavo, ponosni in organizirano nadaljujemo s Tvojim delom, da gremo po Tvoji, Titovi in naši poti. Tito smo in ostajamo mi vsi. Vsa Jugoslavija je in ostaja Tito.

»Mi smo Titovi, Tito je naš – prav to geslo dobiva sedaj najgloblji smisel, pomen in usmeritev. Zaupanje vate je bilo in ostaja zaupanje in opredelitev za socializem na temeljih samoupravljanja; za oblast delavcev in vseh delovnih ljudi; za bratstvo, enotnost in enakopravnost vseh naših narodov in narodnosti; za hitrejši razvoj proizvodnih sil in svobodo ter demokratično življenje; za politiko neuvrčenosti, borbe za mir in socializem v svetu; za strategijo splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, za kontinuiteto in stabilnost naše socialistične revolucije. To dovolj jasno pomeni, da Tita ni moč ločevati od samoupravljanja, od revolucije, od neuvrčenosti, ni ga mogoče ločevati od nas vseh.

Ko se s silno bolečino v srcu poslavljamo od Tebe in se spominjamo prehojene poti, zmag in težav našega boja za neodvisnost, ko govorimo o samoupravljanju, mislimo nate, na Tvojo upornost in na Tvojo dosledno privrženost idealom delavskega razreda, na Tvoje vizionarstvo. Hodili bomo po poti, ki je Tvoja in naša in izhaja iz marksističnega principa, da je vsaka Partija odgovorna svojem delavskemu razredu in svojemu narodu. Naša usmeritev je bila in ostaja Tvoja – Titova.

S Tvojim vzorom – v bogastvu Tvojih idej in usmeritev – to Ti posebej obljubljam – bomo enotni in združeni dosledno in odgovorno gradili socialistično samoupravljanje. Ker si bil zmerom z nami in mi zmerom s Tebo, vemo, kaj hočemo, in zato ostajamo zvesti sebi, Tebi – ostajamo Titovi!«

Natanko ob 8.30 so sirene zatulile v poslednji pozdrav Ljubljane – mesta heroja, Titu – trikratnemu heroju. Posebni vlak je posmrtno ostanke Tita odpeljal proti Beogradu.

Na podlagi 328. člena 6. odstavka Ustave SFRJ je predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije na seji 4. maja 1980 sprejelo sklep o prevzetju funkcije predsednika predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije. S prenehanjem funkcije predsednika republike funkcijo predsednika predsedstva SFRJ v skladu z Ustavo SFRJ, prevzame Lazar Koliševski, dosedanji podpredsednik predsedstva SFRJ.

Na podlagi 327. člena Ustave SFRJ je predsedstvo SFRJ na isti seji izvolilo Cvijetina Mijatovića, člana predsedstva iz SR Bosne in Hercegovine, za podpredsednika predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Zvezni izvršni svet je ob smrti predsednika Tita razglasil sedemdnevno splošno ljudsko žalovanje. Do 10. maja letos bodo na vseh državnih in javnih poslopih visele zastave na pol droga, odpovedane so vse javne manifestacije, kulturne, zabavne, športne in druge prireditve.

Delovni ljudje in občani se te dni zbirajo na žalnih sejah v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, enotah JLA in drugih sredinah. Vseposod tiho in dostojanstveno odmevajo besede o Titu, revolucionarju, vojskovodji in državniku. Z bolečino v srcu odločno zagotavljajo, da bomo stopali po Titovi poti.

Dopoldne so se na žalni seji zbrali člani vodstev mestnih družbenopolitičnih organizacij in vseh treh zborov mestne skupščine, spominu predsednika Tita pa so se poklonili tudi delegati občinskih skupščin in občinskih družbenopolitičnih orga-

nizacij na žalnih sejah v vseh petih ljubljanskih občinah.

V poslopih občinskih skupščin bodo v dneh žalovanja odprte žalne knjige, v katere se že vpisujejo delovni ljudje in občani z mislijo »Mi smo Titovi!« v srcu.

Spominu predsednika Tita se bomo oddolžili z delom, s še večjo zavzetostjo pri izpolnjevanju nalog na poti, ki nam jo je začrtal. Namesto vencev in cvetja lahko delovni ljudje in občani ter organizacije in ustanove poklonijo prispevke v Titov sklad za štipendiranje mladih delavcev.

Do 8. maja 1980 bodo posmrtni ostanke Josipa Broza Tita v poslopiju skupščine SFRJ v Beogradu.

Pogrebni sprevod bo krenil izpred skupščine SFRJ 8. maja ob 12. uri.

Prva žalna komemoracija ob boleči izgubi predsednika SFRJ in ZKJ maršala Josipa Broza Tita je bila v naši občini v Tobačni tovarni, na občinski žalni seji pa so zbrani poslali predsedstvu SRS in predsedstvu CK ZKS naslednjo brzojavko: »Globoko in iskreno je naše sožalje, ki vam ga občani in delovni ljudje občine Vič-Rudnik, zbrani na žalni seji, izrekamo v trenutkih naše najgloblje bolečine. In vendar ostajamo prežeti s ponosom, da smo se borili in ustvarjali s Titom. To pa pomeni, da nas bosta Titovo delo in misel spremljala tudi v jutrišnji dan. Neomajno je naše prepričanje, da s svojim delom in prizadevanji v bratski skupnosti vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti, pod vodstvom zveze komunistov dosledno nadaljujemo našo in njegovo pot.«